tundsid ehitaja poolt millegagi kahjustatud [21]. Kuid linna jurisdiktsioonile mitte alluvad isikud, nagu aadlikud, katoliku vaimulikud, kroonuametnikud jne. ei tahtnud ka sel alal tunnustada rae korraldusi, ning kaebajal tuli leppida protesti avaldamisega [22].

Olgugi et ka valitsus juba puhtsõjalistel kaalutlustel oli huvitatud tulekindla ehitusviisi levikust, oli selle teostamine ühendatud suurte raskustega. Nii teatas valitsus a. 1585 raele, ei olevat sugugi kuninga tahtmine, et linna ehitatakse puust hurtsikuid ja poode ning kästi mõjutada kodanikkonda, et see need lammutaks, ähvardades vastasel korral seda teha ise [23]. Nähtavasti jäi aga kõik endist viisi.

Tuleb arvestada asjaolu, et puuhinnad tol ajal olid suhteliselt odavamad kui praegu, telliskivi ja lubi aga võib-olla isegi kallimad. Mitmeti kallim oli aga sakslase müürsepp-meistri tasu puusepa — eestlase omast. Poola-aegse Tartu elanikkonna üldiselt vähese jõukuse juures oli see küllaldaseks põhjuseks puu eelistamiseks ehitusmaterjalina uute ehitiste juures. Ka oli kivi ja lubja saamine, hoolimata valitsuse poolt lubatud mitmesugustest soodustustest, sagedasti väga raske, kui mitte võimatu.

Lõpuks otsustas raad 3. juunil 1598 ühe konkreetse juhu puhul, et on lubatud ehitada puust, kuni igaühel avaneb võimalus ehitada telliskivist ja lubjast. Kuid seda tehtagu nii, et kellelegi ei sünniks mingit kahju tule läbi, muidu peab süüdlane kahju kandma [24]. Muidugi ei jäetud seda volitust kasutlemata, kuid ehitustegevuse vähesuse tõttu, mis pealegi a. 1600 puhkenud Poola-Rootsi sõja mõjul peaaegu täiesti suikus, ligi veerand-sajandiks, ei olnud sel kuigi märgatavaid tagajärgi.

Katsume nüüd luua üldpildi poola-aegsest Tartust tulekaitse seisukohalt vaadatuna. Nagu teada, ei ole Tartu kesklinna (millega meil siin ainuüksi ongi tegemist) tänavastik sajandite jooksul mitte palju muutunud. Enamik tänavaid olid poola ajal samad kui praegugi, olgugi et need polnud kaugeltki mitte nii sirged. Pealegi olid paljud kodanikud ehitusjärelevalve puudulikkuse tõttu ehitanud aiad, majatrepid ja isegi sealaudad üle tänava joone, mis veelgi suurendas tänavate ebakorra-

---

[21] Näit. laskis raad Herman Wetter'i palvel vaadata üle Hildebrant Schroyer'i sauna. Kuna see leiti olevat äärmiselt tulekardetav, otsustas raad selle lasta lammutada või suvel selle kütmise keelata.

[22]) Nii kaebas 1. märtsil 1595 Johann Grolich raes jesuiidi paatrite peale, kes püstitanud tema maja vastu puust hurtsiku ja tulipesa (feuernest), protesteerides kõikide sellest tekkida võivate kahjude ja õnnetuste pärast. Rae prot. 1595, l. 38.

[23] Rae prot. 1585 l. 156.

[24] Rae' prot. 1598 l. 197.